Problemele industriei românești

—oxo—

Pagină de sinteză, prezentată de „Centrul de studii şi documentare economică“

—o—

Industria în faţa nouii Constituţii

de FLORIN ZAHARIA

Prevederile de ordin general şi special cari pun industria românească în faţa unor îndatoriri precise *de a-şi organiza funcţiunile economice şi sociale în cadrul noului Stat,* sunt acelea cuprinse în art. 4, 16, 53, 61-63 incl. şi 80, din noua Constituţie.

Mai presus însă de textul acestor articole, stă însuşi spiritul întregei reforme constituţionale.

SPRE ORGANIZARE CORPORATISTĂ

Pentru o mai bună înţelegere a acestui spirit, reamintim cuvintele rostite de M. S. Regele cu prilejul prezentării rezultatului plebiscitului din 24 Februarie, în cadrul solemnităţii dela palatul regal:

„Ţăranii, muncitorii, factorii de producţie, intelectualii, vor avea de azi înainte cuvântul ca să-şi apere interesele, fiind chemaţi în Parlamentul Ţării ca reprezentanţi ai sferei lor de muncă.

Acela care munceşte şi produce, va putea glăsui în treburile oşteşti; iată calea cea nouă care s'a deschis prin această Constituţie.

Ca păzitor suprem al intereselor Neamului, voiu veghea în fiece clipă ,ca spiritul acestei noui aşezări a Ţării să se păstreze fără ştirbire şi ca munca fiecăruia să fie cât mai rodnică“.

Este neîndoelnic deci că aceste principii, îmbinate cu prevederile din textele de mai sus, *aşează bazele unei Românii Noui, orientată către o organizare corporativă.*

De altfel, caracterul corporativ al Constituţiei din 24 Februarie a fost anunţat deopotrivă de limpede şi de preşedintele consiliului de miniştri, I. P. S. S. Patriarhul Miron Cristea, chiar din ziua publicării decretului-regal cuprinzător al nouii Constituţi:

„Această nouă Constituţie: Aşează Parlamentul Ţării pe alte temelii, cetăţenii alegându-şi reprezentanţi după profesiuni, iar nu după interesele de partid.

Astfel agricultorii îşi vor avea deputaţi numai ai lor, dintre ai lor; negustorii şi industriaşii vor alege deputaţii lor dintre dânşii; profesiunile libere de asemenea. Aceştia desigur, cu mai multă pricepere şi competenţă, vor şti să apere şi să legifereze în interesul propăşirii clasei lor, în armonie şi cu cei ce pe alte tărâmuri muncesc pentru binele lor şi propăşirea obştească.

Deci cetăţeanul va participa la viaţa publică, după munca şi interesul lui, iar nu după porunca clubului“.

Cari sunt deci problemele imediate şi cari sunt problemele mai depărtate ce se pun industriei româneşti, în cadrul corporativ al nouii Constituţii?

Natura şi dimensiunea lor, derivă în primul rând *din înseşi dimensiunile şi caracterul corporatismului către care vom evolua...*

Din acest punct de vedere, este important de observat că **spaţiul corporativ al Constituţiei noastre lasă loc celor mai largi posibilităţi.**

In ordinea importanţei şi a urgenţei, problemele cari se pun industriei în vederea zilei de mâine, ar fi:

A) 1. Organizarea corporaţiilor patronale şi pregătirea funcţionării lor;

2. idem, a corporaţiilor muncitoreşti.

B) 1. *Pregătirea problemelor de reorganizare internă a principalelor ramuri de industrie;*

2. idem, *a problemelor de coordonare a funcţiunilor economice şi sociale ale industriei,* **în raport cu celelalte forţe economice şi sociale ale ţării.**

Este dela sine înţeles că toate aceste probleme se cer studiate şi pregătite **în spiritul şi pentru a se putea încadra în noua formă a statului românesc, astfel cum este el însuşi reorganizat prin noua Constituţie.**

Statul mai presus de individ

Dacă noua rânduială a Statului românesc s'ar fi oprit numai la introducerea reprezentării corporative a profesiunilor în Cameră şi Senat, inovaţia nouii Constituţii încă ar fi fost hotărîtoare. *Pregătirea aplicării practice a acestei reforme ar fi reclamat industriei noastre nu mai puţină atenţiune pentru toate problemele de mai sus.*

De fapt, însă, noua Constituţie înscriind în art. 4 ca primă datorie a tuturor românilor, fără deosebire de origine etnică şi credinţă religioasă, **„datoria de a socoti Patria drept cel mai de seamă temeiu al rostului lor în viaţă; a se jertfi pentru apărarea integrităţii, independenţei şi demnităţii ei; a contribui prin munca lor la înălţarea ei morală şi propăşirea ei economică; a îndeplini cu credinţă sarcinele obşteşti ce li se impun prin legi şi a contribui de bună voie la împlinirea sarcinelor publice, fără de cari fiinţa statului nu poate viei“, — a pus şi la temelia statului nou românesc lozinca anti-individualistă.** Această lozincă e de esenţa doctrinei care aşează statul mai presus de individ, acordându-i libertăţile şi bucuriile materiale şi spirituale, **în cadrul şi în măsura în care statul, — PATRIA SA INSAŞI, — ca simbol şi expresiune a întregei colectivităţi naţionale,** se poate bucura de aceleaşi atribute, pe linia permanenţei şi a desvoltării sale istorice.

Organizarea muncii şi a producţiei

Problemele de transiţie cari s'au pus în Italia, de pildă, sunt desigur cam aceleaşi cari s'ar pune în oricare stat ce şi-ar propune să ajungă la acelaşi nivel de organizare corporativă.

La baza lor stă organizarea muncii şi a producţiei.

Din acest punct de vedere, este de remarcat că aceiace mai sus am denumit *„spaţiul corporativ“* al nouii noastre aşezări constituţionale, **lasă loc posibilităţilor de a se legifera şi la noi deopotrivă asupra factorului „muncă“, şi „producţie“.**

Cuprinsul scris al acestor posibilităţi corespunde însă *numai primelor două principii fundamentale din „Carta del Lavoro“,* care este pactul fundamental al Italiei corporative:

1. *Naţiunea este deasupra indivizilor izolaţi sau asociaţi;*

2. *Munca, sub toate formele, e o datorie socială.*

Celelalte trei principii, privind:

a) *caracterul unitar, din punct de vedere naţional, al producţiei;*

b) *caracterul reprezentativ şi de mandatar obligatoriu pentru toţi membrii, al corporaţiilor legal constituite, chiar şi în încheierea contractelor de muncă,* — precum şi

c) *solidaritatea factorilor de producţie, exprimată prin „contractele colective de muncă“,* respectând interesele superioare ale producţiei, — deşi principii de egală valoare fundamentală, — **în Constituţia noastră au rămas însă neformulate.**

Dar prin aceasta ele nu sunt excluse din limitele spaţiului său corporativ.

Acest fapt, — în acest domeniu al muncii şi al producţiei, — *este astfel unul din exemplele importante şi caracteristice cari subliniază caracterul propriu al actualei noastre Constituţii,* ceeace de altfel şi Suveranul a spus-o:

„Noua Constituţie este isvorâtă dintr'o nevoie sănătoasă a cerinţelor naţionale“...

Datoria industriei

Dirijarea etatistă a libertăţii muncii şi producţiei, nu este desigur un ideal în sine. Ea nu corespunde nici legilor clasice ale economiei, nici punctului de vedere individual, subiectiv.

Ca pretutindeni în statele noui, în cari „naţiunea e deasupra indivizilor izolaţi sau asociaţi“, *„dirijarea“ este însă un mijloc, o metodă, care greu poate fi înlăturată.*

Instituţia „corporaţiilor“ a fost deci aceea consacrată s'o aplice realităţilor, pe teren, *în statele totalitare, ca Italia, în care dirijarea muncii şi a producţiei este expres inscrisă în legea fundamentală a statului.* (Carta del Lavoro: a) b) c).

In ţara noastră, însă, unde Constituţia, în mod expres, a CREIAT NUMAI INSTITUŢIA CORPORAŢIILOR, („pentru ca astfel factorii de producţie să aibă o mai dreaptă reprezentare în Parlamentul ţării“), **lăsând pe celelalte prevederi, de ordin general, doar posibilitatea de a se înainta către formele mai complete şi complexe de dirijare etatistă a muncii şi a producţiei, — industriei naţionale i se pune, credem, această problemă excepţional de importantă:**

Anume ca, **prin organizarea ei corporativă,** — folosind principiile şi experienţa la îndemână, — **precum şi prin metodele proprii corporatismului, industria să se gospodărească de azi înainte atât de bine în raporturile ei cu munca şi în raporturile ei cu interesele superioare ale statului, încât,** — din parte-i şi în ce o priveşte —, **să facă a fi cât mai fără de obiect caracterul dirijat şi etatist al unei încadrări a ei în textul şi în posibilităţile corporative ale nouii Constituţii...**

Către acelaşi scop, este dela sine înţeles că ar trebui să tindă şi celelalte două ramuri ale economiei naţionale: *agricultura şi comerţul, inclusiv profesioniştii.*

Obţinându-se astfel pe viitor, *în cadrul corporaţiilor şi prin „reprezentarea lor mai dreaptă în Parlamentul ţării şi în treburile obşteşti“, — pacificarea antagonismelor dintre categoriile sociale şi economice, — realizându-se apoi tot prin corporaţii şi prin sistemele coorporative, coordonarea funcţiunilor sociale şi economice în stat şi pentru interesele superioare ale statului,* — noua Constituţie a României îşi va putea împlini rostul şi misiunea *prin libera voinţă a iniţiativelor reprezentative ale ţării,* **păstrându-i-se astfel întregul ei specific naţional şi românesc.**

Acest „corporatism voluntar“ dominat de interesul gospodăresc şi apoi de acela politic - parlamentar, va putea merge astfel mai bine în întâmpinarea intereselor Statului, dispensându-l în acelaş timp de-a face prea multe injoncţiuni şi imixtiuni în viaţa economică a ţării.

Pregătirea profesională a muncitorului industrial

In procesul rapid şi complex de industrializare a României, au apărut numeroase dificultăţi în legătură cu găsirea şi creiarea de capitaluri, cu înfiinţări de fabrici, cum şi cu organizarea bunei lor funcţionări. Dacă primele două categorii de dificultăţi au putut fi rezolvate, în parte satisfăcător, *greutăţile ce decurg însă din punerea lor în funcţiune, ca şi organizarea unei producţii raţionale cu înalt randament final, n'au fost încă atacate suficient de viguros.* Intre acestea este şi aceea a randamentului oricărei fabrici sau grupări de fabrici, în raport cu gradul de pregătire profesională a elementului uman, acest factor decisiv din ciclul de producţie.

Azi, din cauza mecanizării extreme, industria nu se mai poate mulţumi cu un muncitor a cărui „calificaţie“ a fost căpătată lucrând un număr oarecare de ani pe lângă câţiva lucrători mai vechi în meserie. şi care, la terminare, a ajuns să facă, mai mult sau mai puţin artistic, o piesă reputată ca greu de executat. Indemânarea nu mai e singurul factor hotărîtor pentru selecţionarea marei majorităţi a lucrătorilor. Aptitudinile cerute azi sunt cele ce rezultă din analizarea activităţii masselor, iar nu a insului, *fiind absolut necesare, în primul rând, calităţi cari să ridice producţia colectivă, iar nu pe cea individuală.*

Imprimarea acestor calităţi, ca şi a acelora de ordin moral, indispensabile muncitorului modern, nu se poate face însă, de cât aşezându-l de cu vreme într'un mediu propice, care, în mod progresiv, să-l obişnuiască cu lucrul şi cu regimul de uzină.

Acest mediu nu poate fi decât o şcoală specială şi modernă de ucenici.

In ţările cu veche tradiţie industrială, se pot desluşi clar luptele ce s'au dat tacit între interesul particular al uzinelor şi interesul colectivităţii reprezentată prin stat. *Primul îmbold spre o mai bună pregătire profesională se datoreşte însă capitalului particular* care, ca să-şi îmbunătăţească randamentul, s'a simţit nevoit în ultimă instanţă să selecţioneze şi să dea o deosebită atenţie pregătirii profesionale a lucrătorului. Această pregătire fiind însă făcută mai totdeauna numai în vederile intereselor unei anumite industrii, colectivitatea a fost nevoită să intervie pentru a garanta o pregătire completă, astfel încât să se evite specializarea unilaterală, care este asocială. Intervenţia statului a fost însă adeseori exagerată, căci *impunând o educaţie generală prea vastă, s'a ajuns la pregătirea profesională insuficientă.*

Numai după repetate pendulări, s'a stabilit următoarea soluţie mixtă:

a) O parte practică, al cărei program urmează să fie alcătuit de însăşi industria, încât să corespundă în totul intereselor fiecărei specialităţi, şi

b) O parte teoretică, al cărei program a fost făcut de către stat, şi care are misiunea ca să dea viitorului lucrător calificat, noţiuni generale din felurite domenii, suficient de vaste pentru a putea forma dintr'însul un element social, sănătos şi conştient

Bazele unui program modern de pregătire profesională

Problemele mai importante ce se pun la întocmirea unui program modern de pregătire profesională a ucenicilor, ca şi soluţiile găsite bune şi aplicate de către marea industrie occidentală, ar consta din:

1) DETERMINAREA RAŢIONALA A NUMARULUI INTR'ADEVAR NECESAR DE UCENICI

Din experienţele de decenii adunate în statisticile marilor industrii străine, s'a ajuns la concluzia că un lucrător calificat nu lucrează ca atare mai mult de 30—33 de ani. La unele meserii deosebit de grele (turnătorie, şlefuire, mecanică fină, etc.), mediu scade şi mai mult. Pentru a ţine în cumpănă aceste pierderi datorite îmbătrânirii, accidentelor, deceselor, ridicării la rangul de maistru, trecerea la o activitate din alt domeniu, etc., *şcolile de ucenici vor trebui să scoată anual un număr de muncitori calificaţi, echivalent cu 3%—4% din numărul total al acestora.* Pregătirea profesională cerând în medie 4 ani de şcoală, vor fi deci în permanenţă un număr de ucenici echivalent cu 12%—16% din totalul muncitorilor calificaţi.

In cazul special al industriei române, numărul de ucenici va trebui cu mult mărit, pentru a putea face faţă, pe de o parte, înlocuirii numeroşilor muncitori străini, minoritari sau români necalificaţi, cari nu se pot adapta noilor şi grelelor cerinţe ale industriei moderne naţionalizate *şi, pe de altă parte, să-şi poată satisface desvoltarea accelerată a întregei industrii.* Această importantă problemă trebuie rezolvată cât mai grabnic şi în mod foarte larg, căci pe lângă curentul de naţionalizare a mânei de lucru, e *uşor de prevăzut că în curând, sub presiunea cererii continue de muncitori calificaţi, al căror număr azi a ajuns neîndestulător, salariile vor trebui urcate simţitor, pricinuind o scumpire în producţie de zeci de ori superioară celei cauzate prin creiarea şi întreţinerea din timp a organizaţiilor de şcoli de pregătire profesională bine echipată.*

2) DETERMINAREA LIMITEI DE VARSTA ŞI A PREGATIRII ŞCOLARE ANTERIOARE

In străinătate se cere terminarea complectă a celor 7—8 ani ai ciclului primar. Adăogându-se cei patru ani de pregătire profesională, ucenicul îşi termină studiile la aceiaşi vârstă cu ceilalţi absolvenţi ai şcolilor medii, licee şi şcoli comerciale. *Această coordonare şi nivelare a studiilor este foarte folositoare şi cu totul justificată, căci din punct de vedere psihologic este indispensabil ca să se întărească încrederea în pregătirea intelectuală a muncitorului calificat,* a cărui situaţie materială întrece adesea în mod simţitor pe a multora cu pregătire profesională: mici funcţionari tehnici, comerciali sau de administraţie...

IN ROMANIA, însă, unde nivelul mediu al ştiutorilor de carte nu depăşeşte încă cu mult cei patru ani de şcoală primară, obligatoriu, va trebui să ne mulţumim cu acest minimum indispensabil, dând preferinţă celor ce ar mai avea cursul primar complimentar de curând introdus, sau câţiva ani de liceu.

3) SELECŢIONAREA

Numeroasele condiţiuni, pe cari viitorul muncitor calificat va fi nevoit să le satisfacă, impun o selecţionare foarte serioasă şi îndelungată, ce va trebui aşezată pe criterii din ce în ce mai variate.

Intră în joc criterii de selecţionare pentru admitere şi criterii de selecţionare pentru specializarea propriu zisă.

In prima categorie, vor fi analizate calităţile şi defectele fiziologice ale candidaţilor; acest examen va fi completat printr'o cercetare amănunţită a fiecărui ucenic într'un laborator psihotehnic.

In aceeaşi categorie pot intra şi examenele şcolare de admitere, care însă nu sunt absolut necesare.

In a doua categorie, selecţionarea se va face *pe baza rezultatelor obţinute de fiecare ucenic în decursul activităţii lui în atelier.* Pentru aceasta, programul primelor luni de probă trebue în aşa fel întocmit, încât să formeze un stagiu de adaptare, în care fiecare ucenic să fie pus într'un prim contact cu numeroase genuri de activitate tehnică, care, obligându-l să mânuiască o întreagă gamă de scule, să poată dovedi pe deplin aptitudinile ca şi eventualele lui lipsuri.

Rezultatele căpătate în acest răstimp sunt suficient de concludente ca să se poată desluşi o primă selecţionare, ce va uşura cu mult la terminarea anului I de pregătire comună şi generală, împărţirea ucenicilor în grupuri (viitoarele lor specialităţi), care să corespundă aproape perfect însuşirilor dovedite de fiecare ucenic în parte.

4) CHELTUIELILE DE FINANŢAREA ATELIERELOR-ŞCOALA

Cheltuielile cerute de atelierele-şcoală pot fi strânse în două mari componente: cheltuieli de înfiinţare şi cheltueli de rulment.

Cheltuielile de înfiinţare sunt foarte variabile diferind simţitor dela caz la caz.

Cheltuielile de rulment sunt mult mai puţin variabile şi depind mai ales de nivelul la care vrem să ridicăm pe ucenici.

Ele se pot grupa pe capitolele: întreţinerea clădirii, personalul tehnic-didactic, materialul întrebuinţat şi salariul acordat ucenicilor.

Pentru determinarea personalului tehnic se pot folosi următoarele date strânse din experienţa industriei apusene: la 10-15 ucenici, un lucrător calificat şi câte un maistru la 25-30 de ucenici.

Dintr'o statistică străină se poate constata că productivitatea ucenicilor e în funcţie de cheltuielile pe care le face uzina pentru pregătirea lor, aşa încât într'un caz, unde nu se cheltuesc decât 150 unităţi, se recuperează 66% din cheltuieli, pe când într'un alt caz, unde cheltuielile se ridică la 1.100 unităţi, recuperarea ajunge la 73%.

In genere, finanţarea ar trebui să se facă în sensul că: tot ce este în legătură cu atelierele-şcoală priveşte firma respectivă, pe când cheltuielile şcolii propriu-zise, să fie suportate de Stat.

In puţinele cazuri existente în România (Reşiţa, Astra, etc), vedem că investiţiile şi amortizarea lor privesc societatea, pe când cheltuielile pentru personalul de conducere şi întreţinerea localului cad în sarcina ministerului muncii, care admite să i se deducă aceste sume din plăţile ce i se cuvin, în contul taxei săptămânale de 2 lei de salariat.

Posibilităţile industriei româneşti

Progresele realizate în ultimii ani de industria românească sunt indiscutabile. Astfel, producţia manufacturieră s'a mărit din 1932 până în 1938 cu aproximativ 67% şi consumul de energie electrică a crescut în acelaş interval cu 35%. Efortul făcut se oglindeşte în fabricile nou construite, în sporirea capacităţii de producţie a celor vechi, în valoarea mărită a producţiei şi în încasările statului, în creşterea substanţială a venitului naţional provenit din industrie şi în numărul ridicat de lucrători ocupaţi.

Cu toate acestea, în 1936 şi 1937, în multe ramuri de activitate s'a constatat un început de oboseală. Producţia creşte mai încet, investiţii noui se fac aproape numai acolo unde sunt comenzi date de stat, multe întreprinderi lucrează cu întreruperi sau într'un ritm încetinit, iar în a doua jumătate a anului trecut şi în primele luni ale anului în curs, rentabilitatea este în scădere.

Se pune deci întrebarea, DACA INDUSTRIALIZAREA ROMANIEI A AJUNS LA UN PUNCT MORT, SAU DACA FENOMENELE DE OBOSEALA INREGISTRATE SUNT PASAGERE?

Factorii expansiunii noastre industriale

O cauză principală a desvoltării rapide a producţiei industriale în perioada 1932—1938 este lărgirea pieţii interne prin contingentare, construcţii, înarmare şi mărirea capacităţii de cumpărare a agriculturii.

Regimul contingentării lucrând ca o protecţie vamală practic nelimitată, anumite mărfuri nu au mai fost importate ,sau au fost importate numai în cantităţi reduse. De aceea, fabricile naţionale şi-au lărgit piaţa internă în detrimentul fabricilor străine. Mărfurile străine au fost înlocuite cu cele produse în ţară, întreprinderile vechi au început să-şi utilizeze toată capacitatea de producţie, de multe ori s'au grăbit s'o mărească, iar în unele ramuri de activitate s'au creiat întreprinderi noui (filaturi, oţelării, fabrici de maşini, fabrici de produse chimice, etc.).

In industria construcţiilor întotdeauna există un minim de activitate. Deschiderea de noui străzi, depreciera locuinţelor vechi şi creşterea populaţiei întreţin în permanenţă această industrie. In perioada 1932—1937 s'a adăogat însă, ca factor accelerator, teama de inflaţie. Deţinătorii de capitaluri au investit în acest interval multe miliarde în construcţii de frica unei devalorizări a leului, aşa încât nenumărate alte ramuri industriale (ciment, lemn, metalurgie, etc.) au fost antrenate într'o activitate febrilă.

Piaţa ţărănească nu a început să se lărgească decât în a doua jumătate a anului 1935. Datorită unei conjuncturi excepţionale, veniturile agricultorilor s'au mărit şi agricultorii au început să-şi refacă inventarul cumpărând unelte, maşini agricole, sau bunuri de consum neproductiv.

Prin urmare, piaţa internă s'a lărgit graţie înlocuirii mărfurilor importate cu mărfuri produse în ţară şi unor factori accidentali (frica de devalorizare, înarmarea şi două recolte bune valorificate la preţuri ridicate).

Industria noastră de export

Simultan cu piaţa internă s'a lărgit şi piaţa externă pentru cele două materii prime industrializate: petrolul şi lemnul. Reluarea activităţii industriale în străinătate şi stocajul de război au făcut ca produsele noastre petrolifere şi cheresteaua să poată fi vândute în cantităţi din ce în ce mai mari şi la preţuri în urcare.

Cu începere însă din a 2-a jumătate a anului 1936, producţia de ţiteiu a României este în scădere din cauza restrângerii zăcămintelor până acum cunoscute, a sterilităţii unor regiuni presupuse petrolifere şi a lipsei de noui foraje pentru descoperirea altor zăcăminte. De altă parte, preţurile mondiale sunt în scădere, aşa încât rentabilitatea acestei ramuri de activitate a slăbit.

De asemeni, exportul de cherestea este în scădere odată cu preţurile, iar specialiştii susţin că a venit vremea să se facă o nouă politică forestieră, pozitivă.

Aşa dar, de aici încolo, petrolul şi lemnul, deşi vor continua să întreţie activitatea industrială, este puţin probabil să mai aibă rolul de până acum. Chiar dacă previziunile specialiştilor nu ar fi în total verificate, este normal să nu mai contăm câtă va vreme pe petrol şi lemn ca pe industrii în ascensiune.

SLABIREA FACTORILOR CONJUNCTURALI INTERNI

Intrucât priveşte piaţa internă, pe măsură ce dispare teama de inflaţie, valul construcţiilor scade (maximum a fost atins în 1935), aşa încât şi industriile interesate în această ramură de activitate trebue să-şi reducă producţia. *Dintre forţele conjuncturale, rămase în ascendenţă,* piaţa ţărănească este extrem de labilă, iar înnarmarea continuă, pentrucă trăim în înprejurări internaţionale excepţionale, cât şi pentru că trebuie să ne completăm minimul permanent de armament care să ne asigure securitatea.

Contingentarea şi protecţia vamală au dat rezultate incontestabil favorabile. In 1920, numai 2,6% din import erau materii prime, 17,4% erau semifabricate şi 80,0% erau produse gata. Până în 1930 progresele realizate au fost simţitoare însă foarte lente. In acest an s'au importat 63,0% produse fabricate, 26,7% semi-fabricate şi 10,3% materii prime. Prin urmare, s'a produs o deplasare importantă dela produse gata la semifabricate şi una mai mică dela semifabricate la materii prime. Din 1930 până în 1935, fabricile indigene au continuat să înlocuiască produsele finite importate, însă şi produsele semi-fabricate importate au fost înlocuite într'o largă măsură. In adevăr, în acest din urmă an numai 43,5% din import erau produse fabricate, 38,6% semifabricate şi 17,9% materii prime.

In ultimii doi ani, structura importului arată că din 1935, s'a trecut mai mult la producţia mărfurilor semifabricate, de oarece în 1937, aproximativ 23% din import erau materii prime, 34% semifabricate şi 43% mărfuri gata.

Evoluţia structurii importului arată, aşa dar, că în ultimii ani progresele realizate nu s'au mai făcut prin înlocuirea importului de produse fabricate, ci de semi-fabricate. *Aceasta se explică prin faptul că nu este rentabil să se facă instalaţii decât pentru mărfuri consumate într'o anumită cantitate. Altfel, cheltuelile generale devin mari şi oricât ar fi de ridicată, protecţia vamală, fabricaţia devine nerentabilă.*

Aşa dar, deşi pe această cale mai sunt posibile progrese, — în linii generale, trebue să considerăm că din punct de vedere al industrializării, contingentarea a dat tot ce putea da.

Lărgirea pieţii interne

Construită pe baza unui factor pasager — deprecierea monetară, — pe noui resurse naturale — zăcămintele petrolifere şi pădurile în restrângere — şi pe o piaţă internă îngustă, situaţia unora dintre industriile noastre manufacturiere apare şubredă şi expusă unui proces analog de restrângere.

Pentru a preveni această eventualitate nu există decât o singură soluţie: LARGIREA PIEŢII INTERNE.

In ce măsură şi cum se poate soluţiona această problemă?

In 1936, ultimul an pentru care putem face evaluări, valoarea producţiei industriale (manufacturieră mare şi mică, extractivă şi minieră, etc.) s'a ridicat la 100—110 miliarde lei.

Această producţie a fost plasată astfel:

1. Aproximativ 20 miliarde lei, adică 13.15%, au revenit statului sub formă de comenzi sau cumpărături de produse industriale destinate funcţionarilor statului;

2. Exportul industrial, s'a ridicat la aproximativ 12—13 miliarde lei, adică 11—12% din total (din export s'au scăzut beneficiile comerciale, transportul şi impozitele);

3. 10—11 miliarde lei adică 10—11% au fost produse industriale cumpărate de agricultori;

4. In fine, 61—64 miliarde sunt mărfuri vândute altor orăşeni decât funcţionarii de stat şi întreprinderilor industriale.

Prin urmare, aproximativ 14.5 milioane populaţie agricolă (câtă a existat probabil în 1916) adică 76% din totalul populaţiei, au cumpărat numai 11% din producţia industriilor.

Or, în ţările occidentale agricultorii cumpără 25—35% din producţia industrială, deşi nu formează decât 20—36% din populaţia totală! **Deci, cu uşurinţă s'ar putea realiza o creştere substanţială a consumului ţărănesc de produse industriale.**

De asemeni, însăşi piaţa noastră orăşenească poate fi mult extinsă.

Consumul de produse industriale pe cap de locuitor, nu numai că este de 3—5 ori mai mic decât în ţările occidentale, dar la unele produse acest consum a scăzut faţă de 1927 şi chiar faţă de 1913. Aceasta este situaţia la bumbac, tutun, chibrituri, etc.

Prin lucrări publice, prin investiţii făcute cu capital străin, prin construcţii de locuinţe ieftine şi prin comenzi de stat, s'ar putea uşor lărgi piaţa orăşenească.

Experienţa ultimilor ani a dovedit că putem exporta produse agricole industrializate (bacon, conserve, etc.), **sau alte produse industriale, cum ar fi încălţămintea, unele produse metalurgice, etc.**

Principala problemă a industriei româneşti rămâne deci, extinderea pieţii interne. Simpla ameliorare a tehnicii şi a producţiei agricole şi raţionalizarea ei (comasarea proprietăţilor şi uniformizarea culturilor), ar putea spori cu uşurinţă capacitatea de cumpărare a agricultorilor, prin sporirea veniturilor lor. Nu mai vorbim de motorizare, zootechnicizare şi alte metode mai complexe, care ar putea tripla valoarea producţiei agricole.

*

Dacă nu reuşim să dăm industriei noastre noui baze sănătoase, situaţia poate deveni deci precară. Căci odată dispărute cauzele accidentale sau pasagere care au provocat desvoltarea rapidă din ultimii ani, riscăm să intrăm într'o perioadă de stagnare cu consecinţe grave pentru întreaga economie naţională.

Concluzii

Tendinţa progresului tehnicei moderne fiind de a realiza un randament maxim din asocierea capitalului şi a muncii, s'a ajuns la convingerea că *numai o colaborare cât se poate de strânsă şi armonioasă între aceşti doi factori va putea să ducă la rezultatele dorite.* Această colaborare nu se va putea realiza decât după perfecta organizare a fiecărei părţi componente. In organizarea muncii, în primul rând e indispensabil ca *să se reînvie spiritul de breaslă, care să fie sufletul viitoarei corporaţii a muncitorilor industriali.* Numai după crearea unui asemenea organ, izvorît din însăşi massa meseriaşilor şi muncitorilor industriali, se vor putea determina cu precizie nouile nevoi ale fiecărei specialităţi în parte, încât să se poată găsi soluţiunile optime care să le satisfacă pe deplin, ţinând seama totodată şi de cerinţele marii industrii în continuă prefacere.

Pregătirea profesională a ucenicilor putând fi aşezată printre nevoile capitale ale activităţii industriale a unei naţiuni, ar fi de dorit să se înfiinţeze un organ permanent de contact cu ambele părţi, a cărui menire ar fi să prevadă şi să rezolve toate problemele din acest domeniu, mai înainte ca ele să fi luat proporţii care ar putea vătăma interesele unora din părţi. Până la crearea acestui organ central de directivă, *fiecare fabrică mai importantă are datoria să introducă în atelierele-şcoală un regim de muncă exemplar,* desvoltând în fiecare ucenic o puternică personalitate care, completând o judicioasă pregătire profesională, să-i garanteze formarea numeroaselor echipe de specialişti de un nivel deosebit de înalt, ce sunt absolut necesari. Aşa dar, va trebui să se pună în joc toate mijloacele existente pentru a lega sufletele lucrătorul cu maşina şi cu atelierul unde munceşte, asigurându-i prin pregătirea primită o productivitate mărită şi totodată, aplicând cu strictete un sistem just de selecţionare, prin care elementele deosebit de înzestrate vor avea în permanenţă posibilitatea de a trece într'o categorie superioară, financiară, ca şi socială.

De asemenea ar fi de mare folos ca, profitându-se de noul spirit ce s'a înscăunat în România Nouă, *să se înceapă o viguroasă acţiune de redeşteptare a sentimentului de demnitate profesională,* răspândindu-se până în *ultimul colţ de atelier acel adevăr sfânt, că munca, sub orice formă, manuală sau intelectuală, este absolut indispensabilă şi obligatorie pentru individ,* fie el simplu ucenic, fie director de instituţie. Şi să nu se uite, că un Stat nu poate fi puternic şi demn de menirea pe care o are, decât dacă e format din numeroşi cetăţeni harnici şi cinstiţi, a căror bună-stare individuală să formeze o economie naţională înfloritoare, de care să se poată bucura şi cel mic şi cel mare!